УДК 336.71 (657) **DOI**: https://doi.org/10.31521/modecon.V49(2025)-19

Маначинська Ю. А., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування, Чернівецький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету, м. Чернівці, Україна

ORCID ID: 0000-0001-9155-3417
e-mail: yu_manachynska@ukr.net

Валютні операції у системі банківського менеджменту та вплив цифровізації на їх облік

Анотація. *У статті розглянуто інноваційні стратегії управління валютними операціями в умовах глобальних економічних змін. Розглянуто вплив валютних ризиків на діяльність банків, інтеграцію цифрових валют у фінансову систему, а також роль цифровізації у підвищенні ефективності обліку валютних операцій. Здійснено аналіз останніх публікацій та розроблено рекомендації щодо удосконалення методології обліку валютних операцій.*

Визначено виклики управління валютними ризиками, обґрунтовано інтеграцію цифрових валют у банківські процеси, розроблено підходи до цифровізації обліку валютних операцій, враховано соціальні та екологічні аспекти.

Практичне значення дослідження полягає в оптимізації валютних операцій через впровадження цифрових валют, що сприяє підвищенню ефективності банківських процесів, розробці регуляторних стратегій для управління цифровими активами, стимулюванню впровадження інноваційних фінансових технологій і покращенню доступу до фінансових послуг у регіонах із низьким рівнем фінансової інклюзії.

Ключові слова: *амортизація; амортизаційна політика; амортизаційні відрахування; капітальні інвестиції; інновації; активи.*

Manachynska Yuliia, PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Taxation, Chernivtsi Trade and Economic Institute of the State University of Trade and Economics, Chernivtsi, Ukraine

Currency Transactions in the Banking Management System and their Digital Accounting Features

Abstract. Introduction*. Currency transactions play a key role in banking management, influencing risk management strategies, financial stability, and adaptation to global changes. Strengthened international standards and the development of cryptocurrencies underscore the need for research into currency transaction accounting and innovative approaches to risk management.*

Purpose*. The article is to explore modern approaches to managing currency risk, analyze the accounting aspects of currency transactions, and assess the impact of regulatory and technological changes on the banking system.*

This paper examines current aspects of foreign exchange management in the context of modern economic challenges. Special attention will be given to innovative strategies that effectively manage currency risk, as well as the impact of currency operations on banks' corporate strategy. The integration of environmental and social aspects into the activities of the banking system, contributing to sustainable development, will also be examined. Technological innovation and automation have become key factors in the optimization of currency operations, while the specifics of accounting in the context of the active introduction of cryptocurrencies are studied. There is a strong focus on adapting to regulatory changes that affect the operation of the FX market. The research also covers the impact of global economic processes that shape modern approaches to managing currency transactions. Thus, addressing these issues allows not only to assess the current state of the foreign exchange market, but also to identify directions for its further development in the context of dynamic changes.

Results*. The study identified the need to integrate innovative strategies, improve cryptocurrency accounting, automate currency operations, and enhance the regulatory framework. These measures will help increase the transparency, efficiency and resilience of the banking sector.*

The recommendations developed will help banks optimize currency transactions, reduce currency risks, implement innovative technologies, and improve access to financial services in different regions.

Conclusion*. Banks' adaptation to regulatory changes, the implementation of digital currencies, and the automation of operations enhance their competitiveness and stability in conditions of global uncertainty.*

Keywords: *currency operations; currency risks; digital currencies; automation; banking management; exchange rate differences; regulatory changes; banking system.*

JEL Classification: *G18,G39, E50,M49.*

[1]**Стаття надійшла до редакції**: 29.01.2025
Received: 29 January 2025

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та цифрової трансформації економіки України валютні операції виступають критично важливим елементом фінансової системи. Разом із зростанням обсягів міжнародних транзакцій і активним впровадженням цифрових валют центральних банків та криптовалют виникають нові виклики для банківського менеджменту. Актуальність питання обумовлена швидкими змінами на валютних ринках, розвитком цифрових валют, новими регуляторними вимогами та глобальними економічними трансформаціями. Управління валютними ризиками та адаптація банків до нових умов є критичними для їхньої стабільності. Крім того, важливість врахування екологічних та соціальних аспектів валютних операцій зростає в контексті сталого розвитку. Ці проблеми вимагають глибокого наукового аналізу для підвищення стійкості та ефективності банківської системи в умовах цифровізації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останні дослідження підкреслюють важливість удосконалення управління валютними ризиками та обліку валютних операцій у контексті глобальних економічних змін і розвитку цифрових валют. Акцент робиться на адаптації банків до нових регуляторних вимог, інтеграції криптовалют, автоматизації процесів та врахуванні соціальних і екологічних аспектів. Це підтверджує актуальність дослідження, спрямованого на розвиток інноваційних підходів у цій сфері. Дослідженню валютних операцій, як важливого елемента банківського менеджменту в умовах цифрової трансформації фінансових послуг, присвячені наукові праці таких вітчизняних вчених, як В. Г. Бабенко-Левади, В. О. Ганусич, К. О. Ганусич, А. М. Зорик, О. О. Каращук, Ю. В. Ковернінської, Н. О. Коваль, А. С. Моргуненка, А. В. Ніколаєнко, П. П. Петров, Т. М. Пілявоза, Т. М. Сторожук, П. А. Фісуненко, В. А. Швидкої, О. В. Шишкіної та наукові дослідження зарубіжних вчених, зокрема: Е. Фейена (E. Feyen), Дж. Фроста (J. Frost), Л. Гамбакорта (L. Gambacorta), Х. Натараджан (H. Natarajan), М. Саала (M. Saal) та інших. Зокрема, вчені приділяють особливу увагу і розглядають глобальні фінансові тенденції, розкривають місце банків у міжнародних розрахунках та важливість валютних операцій для стабільності та розвитку банківської системи в умовах змінного економічного середовища. Науковці вивчали проблеми функціонування валютного ринку України, пропонуючи шляхи адаптації банків до умов глобальної фінансової нестабільності та розкриваючи економічну сутність валютних операцій, удосконалюючи класифікацію та інструменти для кращого розуміння їхньої структури. Окрему увагу вчені відводили управлінню ризиками та валютному нагляду, доводячи, що ефективність діяльності банків залежить від здатності керувати валютними коливаннями. Зокрема, наукові напрацювання Н. О. Коваль та Т. М. Пілявоз [11], які фокусувалися на бухгалтерському обліку валютних операцій на міжнародних ринках, розкривають особливості цифрових інструментів для підвищення прозорості фінансових потоків. Наукові роботи вищезгаданих вчених гармонійно перетинаються з дослідженнями П. А. Фісуненка [14], який розкриває міжнародний досвід валютних операцій та банківського менеджменту, оцінюючи можливість його адаптації до українських реалій, адже науковець розглядає валютні операції як «сполучну ланку» або «міст» між національною економікою та глобальними ринками. Своєю чергою О. В. Шишкіна [16] приділяє увагу впливу фінтех-інновацій на валютні ринки, роблячи акцент на глобальній фінансовій системі у контексті підтримки стабільності й ефективності валютних операцій банків. В цілому, грунтовний науковий доробок вчених створює цілісну картину, яка дозволяє зрозуміти валютні операції не лише як технічний процес, а як важливий інструмент, що формує економічну стійкість та сприяє інтеграції України у світову фінансову систему.

Формулювання цілей дослідження. Віддаючи належне науковим напрацюванням вчених, варто зазначити, що в умовах воєнного стану дослідження валютних операцій у системі банківського менеджменту набуває особливої актуальності в умовах комплексної цифровізації всіх бізнес-процесів та потребує оцінки тенденцій такого впливу на їх облік. Тому метою статті є дослідження, аналіз, узагальнення та систематизація існуючих підходів до управління валютними ризиками, а на підставі праць провідних представників – проведення детальної розробки особливостей обліку валютних операцій для оцінки впливу регуляторних та технологічних змін на банківську систему.

Виклад Основного матеріалу дослідження. Валютні операції є однією з ключових складових сучасного банківського менеджменту, оскільки вони не тільки сприяють розвитку міжнародної торгівлі та фінансових ринків, а й виступають важливими інструментами для управління валютними ризиками та забезпечення ліквідності банків. Зі зростанням глобалізації та розвитком цифрових фінансів валютні операції набувають нових характеристик, що вимагають від банків не лише адаптації до нових умов, але й вдосконалення підходів до їх обліку та управління. Основні результати дослідження зосереджені на кількох ключових аспектах, які дозволяють не тільки оцінити сучасний стан валютних операцій, а й визначити перспективи їх розвитку у контексті інновацій та змін у регуляторному середовищі. До

них належать: інноваційні стратегії управління валютними ризиками; валютні операції та їх вплив на корпоративну стратегію банків; екологічні та соціальні аспекти валютних операцій; технологічні інновації та автоматизація валютних операцій; нова методологія обліку валютних операцій у контексті криптовалют; регуляторні зміни та адаптація до нових умов; вплив глобальних економічних змін на валютні операції. Інноваційні стратегії управління валютними ризиками відіграють ключову роль у забезпеченні фінансової стабільності банків у сучасних умовах. Сучасні технології, такі як штучний інтелект (ШІ) та блокчейн, суттєво змінюють підходи до управління валютними операціями, зокрема через цифровізацію процесів прогнозування валютних курсів та хеджування ризиків. Використання інтелектуальних систем дозволяє створювати більш точні прогнози валютних коливань та оперативно реагувати на зміни ринку [9].

Блокчейн, завдяки своїй прозорості та безпеці, дає можливість знижувати транзакційні витрати та мінімізувати валютні ризики при міжнародних операціях. Крім того, інтеграція криптовалют у валютні стратегії відкриває нові можливості для диверсифікації ризиків. Завдяки адаптивним моделям управління ризиками банки можуть оперативно змінювати свої стратегії в залежності від змін на валютних ринках, що сприяє підвищенню гнучкості і ефективності в управлінні валютними ризиками. Усі ці стратегії дозволяють зменшити ризики і покращити управління валютними операціями в умовах сучасної фінансової динаміки, що вимагає від банків не лише адаптації до нових умов, але й вдосконалення підходів до їх обліку та управління.

Валютні операції в банківському секторі відіграють ключову роль не лише в управлінні фінансовими ризиками, але й виступають важливою складовою частиною корпоративної стратегії банків. Вони забезпечують стабільність фінансової діяльності, сприяють виходу на нові ринки та формують конкурентні переваги. Поглиблене вивчення цього аспекту розкриває його значення для стратегічного управління та розвитку банків. Також валютні операції є важливим елементом фінансової діяльності, що потребує ретельного обліку для забезпечення точності фінансової звітності та управління ризиками. Аспекти обліку валютних операцій охоплюють відображення операцій з іноземною валютою в бухгалтерських реєстрах, визначення курсових різниць, а також оцінку валютних активів та зобов'язань. Важливим є також дотримання міжнародних стандартів фінансової звітності та національного законодавства, що регулюють порядок обліку та звітності таких операцій. Правильне відображення валютних операцій забезпечує прозорість фінансової діяльності банків, а також дозволяє ефективно управляти валютними ризиками [11].

Одним із основних факторів впливу валютних операцій на стратегію банку є управління валютними ризиками. Валютні коливання можуть значно впливати на фінансовий результат банку, тому важливою частиною корпоративної стратегії є валютне хеджування. Банки активно використовують деривативи, такі як форварди та свопи, для мінімізації негативного впливу змін валютних курсів. Такі стратегії не лише знижують фінансові ризики, але й допомагають забезпечити стабільність прибутковості банківських операцій, що є важливим для їх довгострокового розвитку [4].

Управління ліквідністю є ще одним важливим аспектом валютних операцій у корпоративній стратегії банку. Валютні операції дозволяють банкам підтримувати необхідний рівень ліквідності, обслуговуючи міжнародні трансакції своїх клієнтів та виконуючи зобов'язання у різних валютах. Це критично важливо для банків, що працюють на глобальних фінансових ринках, оскільки зміни валютних курсів можуть суттєво впливати на фінансову стійкість. Також важливим інструментом є використання деривативів та валютних свопів, що дозволяють зафіксувати валютний курс на майбутню дату і таким чином знизити вплив курсових коливань на валютні резерви. Збалансоване управління активами і зобов'язаннями в різних валютах дозволяє банкам зберігати стійкість до валютних коливань і ліквідність.

Валютні операції впливають на диверсифікацію активів та стратегічний розвиток банку. Диверсифікація на міжнародних ринках через валютні операції дає можливість знижувати ризики, пов'язані з економічними та політичними змінами в окремих країнах. Банки активно використовують валютні інструменти для здійснення інвестицій в іноземні активи, залучення коштів через міжнародні облігації, а також для надання фінансових послуг корпоративним клієнтам, які займаються міжнародною діяльністю. Це дозволяє не лише зміцнити позиції на міжнародних ринках, але й отримати додаткові прибутки від валютних трансакцій. До того ж, саме валютні операції виступають важливим елементом у побудові конкурентних переваг банків. Банк, який надає клієнтам високоякісні послуги щодо валютних операцій, може приваблювати нових клієнтів, зокрема тих, хто активно здійснює міжнародні розрахунки. Різноманітні фінансові інструменти, що пропонуються для управління валютними ризиками, можуть стати суттєвою перевагою, оскільки саме вони дозволяють бізнесу знижувати

витрати на міжнародні транзакції та забезпечувати стабільність фінансових потоків у умовах нестабільності валютних курсів [3].

Щораз більша роль інновацій в банківській сфері також сприяє змінам у валютних операціях, оскільки активне впровадження цифрових валют, блокчейн-технологій та криптовалют відкриває нові можливості для банків у валютних операціях [1]. Саме інноваційні фінансові інструменти дозволяють знижувати витрати на транзакції та час, необхідний для здійснення міжнародних розрахунків, що є важливим фактором у формуванні конкурентної стратегії банків.

В узагальному контексті валютні операції не лише підтримують фінансову стабільність банку, але й слугують потужним інструментом для реалізації його стратегічних цілей, включаючи міжнародну диверсифікацію, залучення нових клієнтів та адаптацію до змін глобального фінансового середовища [16, с. 315]. Оскільки ринки стають дедалі більш взаємопов'язаними та цифровими, банки повинні постійно вдосконалювати свої валютні стратегії для забезпечення довгострокового успіху на міжнародних фінансових ринках. Обсяг операцій з готівковою іноземною валютою в Україні за 2015–2024 роки відображає значні зміни, зумовлені економічними та політичними факторами, у тому числі спричиненими військовим конфліктом (табл. 1).

Таблиця 1 **Динаміка обсягу операцій з готівковою іноземною валютою на валютному ринку України за 2015 – 2024 рр.**

Показники валютного ринку України, (млн. дол. США)	**Роки**									
	2015	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Обсяг операцій з готівковою іноземною валютою, в еквіваленті: продажу	68,7	96,4	736,5	941,8	1 487,1	1 708,4	1 982,3	1 424,4	2 065,9	2 494,3
купівлі	173,4	134,3	801,7	831,7	1 668,6	1 623,8	2 236,0	1 191,5	1 258,4	1 297,7
Сальдо (продаж мінус купівля, млн. дол. США в еквіваленті)	-104,6	-37,8	-65,2	110,1	-181,5	84,6	-253,7	232,9	807,5	1 196,5
продажу (тільки млн. дол США)	52,2	75,9	586,2	744,1	1 115,4	1 375,5	1 537,8	1 107,3	1 603,5	1 827,1
купівлі (тільки млн. дол США)	94,8	88,2	598,5	613,3	1 215,2	1 106,5	1 581,7	864,9	939,4	989,2
Сальдо (продаж мінус купівля, тільки млн. дол. США)	-42,6	-12,3	-12,3	130,7	-99,8	269,0	-43,9	242,3	664,2	837,9

Джерело: побудовано атором за офіціними даними Національного банку України [2]

З даних табл. 1 помітно, що сальдо обсягу операцій з готівковою іноземною валютою за 2024 рік склало 837,9 млн дол. США, що на 173,7 млн дол. США, або на 26,15% перевищує показник попереднього 2023 року. Проти рівня 2022 року значення однойменного показника зросло на 595,6 млн дол. США, а від рівня 2020 та 2018 років – на 568,9 млн дол. США та 707,2 млн дол. США відповідно. З 2015 по 2017 рік включно сальдо обсягу операцій з готівковою іноземною валютою було від'ємне, тобто купівля іноземної валюти перевищувала обсяги її продажу на валютному ринку України. Також від'ємне значення було характерним для 2019 та 2021 років. Наочну інтерпретацію описаних тенденцій ілюструє рис. 1.

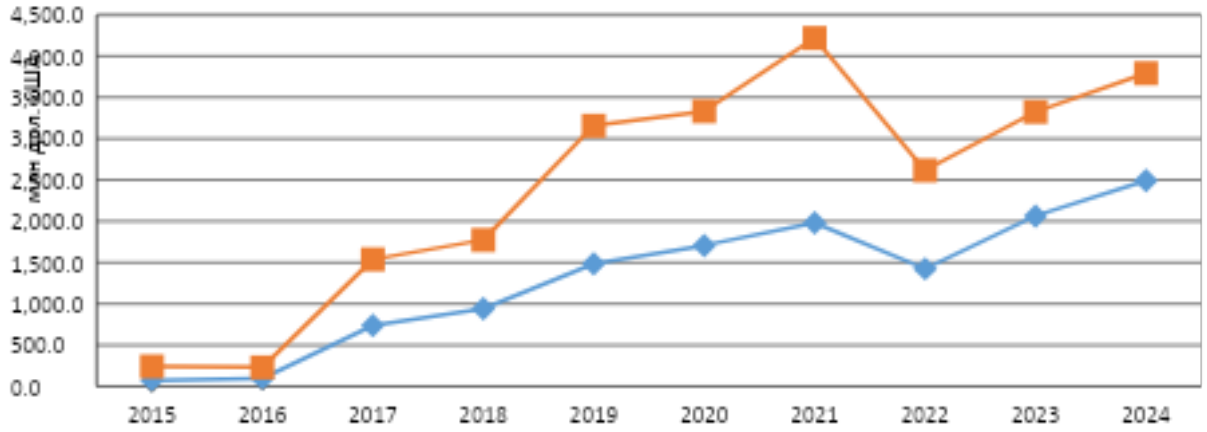

Рисунок 1 – **Наочна інтерпретація динаміки обсягу операцій з готівковою іноземною валютою на валютному ринку України за 2015-2024 рр., млн дол. США**

Примітка: *Pmae0 і Dd0 – початкова (гранична) величина маргінального прибутку і амортизаційних відра-хувань; Pc і Dddeg – розрахунковий амортизаційний період і амортизаційний період за дегресивним методом розрахунку; Ra – амортизаційна рентабельність.*

Джерело: побудовано атором за офіціними даними Національного банку України [2]

За 2024 рік валютні операції в Україні зазнали значних змін, що вплинули на екологічні та соціальні аспекти економіки. Зокрема, екологічні аспекти передбачали зменшення обсягу фізичних валютних операцій, безпосередньо це стосувалося обміну готівки, що призвело до скорочення використання паперових грошей та зменшення потреби в їх транспортуванні. Це сприяло зниженню енергетичних витрат та викидів CO_2, пов'язаних з виробництвом ілогістикою готівки. Своєю чергою, перехід до електронних платіжних систем та цифрових валют зменшив потребу у фізичній інфраструктурі, що також позитивно вплинуло на навколишнє середовище. Відповідно, соціальні аспекти включали лібералізацію валютних обмежень, зокрема, скасування обов'язкового продажу іноземної валюти експортерами, що полегшило доступ бізнесу до валютних ресурсів. Це сприяло зростанню інвестиційної активності та створенню нових робочих місць, що позитивно вплинуло на соціальну стабільність [12, с. 266-269].

Однак збереження певних валютних обмежень, спрямованих на запобігання непродуктивному відпливу капіталу, сприяло збереженню міжнародних резервів та забезпечило економічну безпеку країни. Таким чином, зміни у валютному регулюванні України у 2024 році мали комплексний вплив на екологічні та соціальні аспекти, сприяючи сталому розвитку економіки та збереженню навколишнього середовища [15]. Технологічні інновації та цифровізація валютних операцій мають величезний вплив на фінансові ринки та глобальну економіку. Завдяки розвитку цифрових валют, блокчейн-технологій, а також автоматизованих систем обміну та платіжних сервісів, валютні операції стали більш швидкими, безпечними та доступними. У табл. 1 охарактеризовано технологічні інновації та їх вплив на цифровізацію валютних операцій банків.

Таблиця 2 **Технологічні інновації та вплив цифровізації на валютні операції**

№ п/п	Технологія	Опис	Вплив на валютні операції
1.	Цифрові валюти та блокчейн	Децентралізовані платформи, що забезпечують прозорість і безпеку транзакцій за допомогою технології блокчейн	Забезпечують швидкість і безпеку валютних операцій, знижуючи витрати на обробку платежів
2.	Штучний інтелект (ШІ)	Алгоритми, які дозволяють прогнозувати валютні курси та автоматично коригувати стратегії обміну	Підвищує точність прогнозування та оптимізацію валютних стратегій, знижує ризики для інвесторів
3.	Інтернет-платформи та мобільні додатки	Платформи та додатки, що дозволяють здійснювати валютні операції онлайн, будь-де та будь-коли	Збільшує доступність валютних послуг для широкої аудиторії, забезпечуючи зручність і ефективність
4.	Роботизація фінансових послуг	Використання роботів і автоматичних систем для обробки валютних операцій	Зменшує людський фактор, скорочує витрати на обслуговування, підвищує ефективність валютних операцій

Джерело: побудовано атором за даними [9, с.10; 11, с.3; 12, с.262-264; 13, с.5

Облік валютних операцій у контексті криптовалют вимагає нового підходу, оскільки криптовалюти є унікальним фінансовим явищем, яке поєднує в собі риси цифрових активів, платіжних засобів і інвестиційних інструментів. Відсутність єдиних міжнародних стандартів обліку криптовалют, їх висока волатильність і децентралізований характер створюють значні виклики для бухгалтерського обліку. Нові методології мають враховувати як специфіку криптовалют, так і їхній юридичний статус у різних юрисдикціях.

Криптовалюти не можна прирівнювати до традиційних валют, оскільки вони не регулюються центральними банками та не є законним платіжним засобом у більшості країн. Найчастіше їх класифікують як нематеріальні активи або запаси, залежно від мети використання. Наприклад, якщо підприємство утримує криптовалюту для інвестицій, вона може враховуватися як фінансовий актив. Якщо ж криптовалюта використовується для торгових операцій, вона може обліковуватися як запаси.

Особливу увагу слід приділяти оцінці вартості криптовалют. Через їхню високу волатильність традиційні підходи до оцінки активів не завжди є ефективними. Найчастіше використовується чесна вартість (Fair Value), яка базується на поточних ринкових цінах. Такий підхід забезпечує прозорість фінансової звітності, але вимагає регулярного переоцінювання, що може ускладнювати облік. Водночас для підприємств із великою кількістю транзакцій можна застосовувати метод середньозваженої вартості.

Важливим аспектом є податковий облік криптовалют. У багатьох країнах криптовалюти вважаються майном, а не валютою, тому операції з ними підлягають оподаткуванню. Прибуток від продажу криптовалют може стати важливим елементом у рамках стандартів ESG (Environmental, Social, Governance). Розробка нової методології обліку криптовалют є нагальною потребою, яка вимагає комплексного підходу. Вона має враховувати економічні, юридичні, технологічні й соціальні аспекти, забезпечуючи при цьому прозорість і відповідність сучасним стандартам бухгалтерського обліку. Впровадження таких методологій сприятиме розвитку цифрової економіки та інтеграції криптовалют у глобальну фінансову систему [7].

Урядові органи по всьому світу активно працюють над вдосконаленням механізмів боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму, що вимагає від фінансових установ не лише інвестицій у технології моніторингу, але й удосконалення процедур ідентифікації клієнтів. Це включає впровадження принципів «Знай свого клієнта» (KYC) та систем автоматичного виявлення підозрілих операцій. З огляду на зростаючу популярність криптовалют, регулятори в багатьох країнах почали запроваджувати нові правила для їх обліку та оподаткування. Це включає вимогу звітності щодо великих транзакцій, ліцензування криптовалютних бірж та послуг з їх обміну, а також введення податкових зобов'язань для користувачів і майнерів. Зокрема, в Європейському Союзі було розроблено Регламент про ринки криптоактивів (MiCA), що має на меті стандартизувати правила для криптовалютних операцій, забезпечивши більшу захищеність інвесторів і підвищення стабільності ринку. Тому в умовах сьогодення набирає популярності процес дедоларизації у глобальних фінансах [6].

Китай активно працює над зменшенням залежності від долара в міжнародних розрахунках, що включає використання національних валют для двосторонніх угод. Крім того, відбувається розвиток цифрових валют центральних банків (CBDC), щоб зробити міжнародні фінансові операції більш швидкими та дешевими, що вимагає від підприємств адаптації до нових платіжних систем. Технологічні інновації також активно обкладаються податком на приріст капіталу, а майнінг може розглядатися як дохід і

підпадати під відповідне оподаткування. Це вимагає детальної фіксації всіх операцій, включно з датами, сумами та курсами криптовалют. Окремої уваги потребує відображення криптовалют у фінансовій звітності. Вони можуть класифікуватися як короткострокові активи, якщо підприємство планує використати їх у найближчій перспективі, або як довгострокові інвестиції. Важливо, щоб методологія враховувала ризики зміни вартості криптовалют, а також забезпечувала прозорість і відповідність регуляторним вимогам [10].

Технологічна складова також є важливим елементом нової методології обліку. Сучасні системи бухгалтерського обліку повинні бути інтегровані з блокчейном, щоб автоматизувати фіксацію. Регуляторні зміни у сфері валютних операцій набувають особливого значення в умовах швидкої цифровізації та розвитку криптовалют. Сучасний фінансовий ландшафт вимагає від держав і бізнесу швидкої адаптації до нових умов, що включає введення нових стандартів і правил, здатних забезпечити прозорість та стабільність фінансових ринків.

Блокчейн, смарт-контракти та ШІ значно змінюють підходи до виконання транзакцій. Вони дозволяють проводити операції без посередників, що не тільки скорочує витрати, але й підвищує рівень безпеки та прозорості. Однак для регулювання цих нових технологій потрібні спеціальні правила, які ще тільки розробляються, що ставить перед бізнесом нові виклики. Оподаткування валютних операцій також не залишається без змін. Країни вводять нові податкові вимоги для транкзацій з криптовалютами, розширюючи операції та зменшуючи ризики шахрайства. Блокчейн може забезпечити прозорість і незмінність даних, що значно спрощує аудит криптовалютних транзакцій. Крім того, в обліку криптовалют важливо враховувати екологічні та соціальні аспекти, зокрема вплив майнінгових операцій на довкілля. Високе енергоспоживання криптовалют, таких як Bitcoin, ставить питання про відповідальність компаній перед суспільством. Це може стати важливим елементом у рамках стандартів ESG (Environmental, Social, Governance). Тому, на думку вітчинянних вчених, саме розробка нової методології обліку криптовалют є нагальною потребою, яка вимагає комплексного підходу. Вона має враховувати економічні, юридичні, технологічні й соціальні аспекти, забезпечуючи при цьому прозорість і відповідність сучасним обліковим стандартам. Впровадження таких методологій сприятиме розвитку цифрової економіки та інтеграції криптовалют у глобальну фінансову систему [7].

Урядові органи по всьому світу активно працюють над вдосконаленням механізмів боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму, що вимагає від фінансових установ не лише інвестицій у технології моніторингу, але й удосконалення процедур ідентифікації клієнтів. Це включає впровадження принципів «Знай свого клієнта» (KYC) та систем автоматичного виявлення підозрілих операцій [17].

Блокчейн, смарт-контракти та ШІ значно змінюють підходи до виконання транзакцій. Вони дозволяють проводити операції без посередників, що не тільки скорочує витрати, але й підвищує рівень безпеки та прозорості. Однак для регулювання цих нових технологій потрібні спеціальні правила, які ще тільки розробляються, що ставить перед бізнесом нові виклики. Оподаткування валютних операцій також не залишається без змін. Країни вводять нові податкові вимоги для транкзацій з криптовалютами, розширюючи операції та зменшуючи ризики шахрайства. Блокчейн може забезпечити прозорість і незмінність даних, що значно спрощує аудит криптовалютних транзакцій. Крім того, в обліку криптовалют важливо враховувати екологічні та соціальні аспекти, зокрема вплив майнінгових операцій на довкілля. Високе енергоспоживання криптовалют, таких як Bitcoin, ставить питання про відповідальність компаній перед суспільством. Це може стати важливим елементом у рамках стандартів ESG (Environmental, Social, Governance). Тому, на думку вітчизняних вчених, саме розробка нової методології обліку криптовалют є нагальною потребою, яка вимагає комплексного підходу. Вона має враховувати економічні, юридичні, технологічні й соціальні аспекти, забезпечуючи при цьому прозорість і відповідність сучасним обліковим стандартам. Впровадження таких методологій сприятиме розвитку цифрової економіки та інтеграції криптовалют у глобальну фінансову систему [7].

Урядові органи по всьому світу активно працюють над вдосконаленням механізмів боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму, що вимагає від фінансових установ не лише інвестицій у технології моніторингу, але й удосконалення процедур ідентифікації клієнтів. Це включає впровадження принципів «Знай свого клієнта» (KYC) та систем автоматичного виявлення підозрілих операцій [17].

Політичні зміни та рішення держав, такі як зміни в монетарній політиці, підвищення чи зниження процентних ставок, можуть кардинально

змінити валютні потоки. До них відноситься рішення Федеральної резервної системи США щодо зміни процентних ставок, що може призвести до зміни потоку капіталу між країнами, оскільки інвестори намагаються отримати найбільший дохід від своїх інвестицій. Це безпосередньо впливає на валютні курси, оскільки зміни в ставках можуть зробити валюту привабливою або, навпаки, менш привабливою для інвесторів.

Таким чином, глобальні економічні зміни, такі як торгові війни, фінансові кризи, технологічні інновації та політичні рішення, мають величезний вплив на валютні операції. Вони змінюють характер міжнародних фінансових трансакцій, вимагають адаптації бізнесу до нових умов і рекомендацій для країн щодо створення спільних стандартів у сфері валютних і криптовалютних операцій. Це забезпечує певну єдність у правилах і дозволяє знизити бар'єри для транскордонної торгівлі та інвестицій.

Податкові органи всього світу також працюють над створенням прозорих і зрозумілих механізмів оподаткування, щоб зменшити ризик ухилення від податків у цій сфері.

Глобальні зусилля з гармонізації регуляторних вимог є ще одним важливим аспектом. Міжнародні організації, зокрема FATF (Financial Action Task Force on Money Laundering – група розробки фінансових заходів боротьби з відмивання коштів), публікують рекомендації для країн щодо створення спільних стандартів у сфері валютних і криптовалютних операцій. Це забезпечує певну єдність у правилах і дозволяє знизити бар'єри для транскордонної торгівлі та інвестицій.

Глобальні економічні зміни значно впливають на валютні операції, оскільки економічні процеси в одній країні можуть мати широкомасштабні наслідки для інших країн і фінансових ринків. Різноманітні фактори, такі як зміни в міжнародній торгівлі, розвиток технологій, політичні кризи, зміни в попиті на ресурси та нові регуляції, вносять корективи в механізми валютних операцій і формують нові тенденції на ринку [5].

Одним із найбільш помітних впливів глобальних економічних змін є волатильність валютних курсів (Exchange Rate Volatility), яка може виникати через політичні та економічні кризи, коливання вартості нафти або зміни в торгових відносинах. Зокрема, пандемія COVID-19 призвела до значних коливань на валютних ринках через глобальні економічні потрясіння, зменшення попиту та зміни в патернах споживання. Такі зміни сприяли підвищенню волатильності на ринках і створенню нових ризиків для підприємств, які здійснюють валютні операції. Зміни в міжнародній торгівлі також мають значний вплив на валютні операції. Зростання або падіння обсягів експорту та імпорту можуть суттєво змінювати попит на валюту. Наприклад, коли країна стикається з торговими санкціями або змінами в умовах глобальної торгівлі, це може призвести до девальвації її валюти через зменшення попиту на національну валюту. З іншого боку, коли країна укладає нові угоди або розвиває нові ринки збуту, попит на її валюту може зрости.

Крім того, зміни в монетарній політиці, підвищення чи зниження процентних ставок можуть кардинально змінити валютні потоки. До них відноситься рішення Федеральної резервної системи США (Federal Reserve System (FRS) щодо зміни процентних ставок, що може призвести до зміни потоку капіталу між країнами, оскільки інвестори намагаються отримати найбільший дохід від своїх інвестицій. Це безпосередньо впливає на валютні курси, оскільки зміни в ставках можуть зробити валюту привабливою або, навпаки, менш привабливою для інвесторів. Глобальна інтеграція фінансових ринків та розвиток фінансових технологій також зумовлюють необхідність створення нових регуляторних стандартів для валютних операцій. Це включає стандарти щодо боротьби з відмиванням грошей, зниження фінансових ризиків та забезпечення фінансової стійкості.

У Венесуелі (Південна Америка) використання криптовалют, зокрема стейблкоїнів, зростає через економічні труднощі та девальвацію національної валюти. Громадяни все частіше використовують цифрові валюти для транзакцій, переказів та збереження вартості.

Нігерія (Африка) запровадила власну цифрову валюту eNaira, що свідчить про зростаючий інтерес до цифрових валют на континенті. Впровадження eNaira спрямоване на покращення фінансової інклюзії та ефективності платежів на міжнародному рівні. Впровадження нових фінансових технологій і регулювань також може змінити механізми обміну валют, зробивши їх швидшими, дешевшими і прозорими.

Таким чином, глобальні економічні зміни, такі як торгові війни, фінансові кризи, технологічні інновації та політичні рішення, мають величезний вплив на валютні операції. Вони змінюють характер міжнародних фінансових трансакцій, вимагають адаптації бізнесу до нових умов і валютних ринків, але, водночас, збільшують ризики для бізнесу, створюючи нові можливості для розвитку, що здійснюють валютні операції.

Найбільший вплив цифрових валют спостерігається в регіонах із розвиненою фінансовою інфраструктурою, такими як Азія та

Європа. Використання цифрових валют стимулює прозорість, знижує витрати та прискорює транзакції. Для регіонів із низьким рівнем цифровізації економіки потрібні інвестиції в інфраструктуру та розширення фінансової грамотності. Зокрема, Європейський центральний банк (ЄЦБ) активно досліджує можливість впровадження цифрового євро. У вересні 2024 року ЄЦБ розпочав багаторічний пілотний проєкт цифрового євро, що свідчить про зростаючу увагу до цифрових валют у регіоні. Щодо Азії, то Китай є лідером у впровадженні цифрових валют. Обсяг транзакцій з використанням цифрового юаня (e-CNY) майже вчетверо зріс, досягнувши 7 трильйонів юанів. Це свідчить про значний вплив цифрових валют на валютні операції в регіоні. У США та Канаді досліджуються можливості впровадження цифрових валют центральних банків (Central Bank Digital Currency (CBDC). Хоча США відстають у цьому питанні, вони приєдналися до проєкту з іншими центральними банками [14].

Технологічні інновації та цифровізація мінімізують негативний вплив валютних трансакцій на суспільство та екологію таких операцій, сприяють зниженню витрат і підвищенню точності їх обліку. Загалом, вплив цифрових валют на валютні операції залежить від регіональних особливостей, включаючи економічний розвиток, регуляторну базу та готовність населення до прийняття нових технологій.

Висновки. Інноваційні стратегії управління валютними ризиками орієнтуються на використання передових технологій, таких як ШІ та блокчейн, що дозволяє ефективніше передбачати коливання валютних курсів та впроваджувати адаптивні методи хеджування для мінімізації втрат. Банки активно інтегрують валютні послуги у свої пропозиції для залучення нових клієнтів та підтримання лояльності існуючих. Екологічні та соціальні аспекти валютних транскордонних платежів за допомогою CBDC операцій стають важливішими в контексті зростання відповідального інвестування. Банки звертають увагу на проєкти, які відповідають принципам сталого розвитку; використання алгоритмічної торгівлі, аналітики даних і цифрових платформ значно оптимізує процеси та зменшує людський фактор у прийнятті рішень. Нова методологія обліку валютних операцій враховує вплив криптовалют і цифрових активів. Це змінює підхід до управління ризиками, звітності та обліку, вимагаючи розробки нових стандартів, які відповідають особливостям крипторинків. Регуляторні зміни стимулюють адаптацію банків до нових умов та побудову ефективного менеджменту валютних операцій. Інституції повинні підлаштовувати внутрішні процеси, щоб відповідати вимогам прозорості, відповідальності та боротьби з фінансовими злочинами, зокрема у сфері криптовалют. Глобальні економічні зміни, такі як інфляція, геополітична напруженість і зміни в торговельній політиці, суттєво впливають на валютні операції. Банки змушені швидко адаптуватися до нових викликів, застосовувати диверсифікацію активів і гнучкі стратегії управління ризиками.

Література:

1. Про валюту та валютні операції : Закон України від 21.06.2018 р. №2473-VIII; станом на 15.11.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text.
2. Показники валютного ринку України. *Офіційний сайт Національного банку України.* 2024. URL: https://bank.gov.ua/files/rates_final.xlsx.
3. Петров П.П. SWAP – сучасний інструмент або, як бізнесу знизити валютні ризики. *Економічна правда.* 2024. URL. https://epravda.com.ua/columns/2024/11/21/722052/.
4. Кредитування великого бізнесу у 2024 році: майже SWOT-аналіз. *Офіційний сайт Ощадбанку.* 2024. URL. https://www.oschadbank.ua/news/kredituvanna-velikogo-biznesu-u-2024-roci-majze-swot-analiz-dzerelo-httpsbizcensornetm3470675?utm_source=chatgpt.com.
5. Ніколаєнко А. В. Тренди 2024 року: адаптивність та управління змінами на простих прикладах. *WoMo*. 2023. URL: https://womo.ua/trendi-2024-roku-adaptivnist-ta-upravlinnya-zminami-na-prostih-prikladah/.
6. Зорик А. М. Хвилювання марні: як зміниться валютний ринок у 2024 році. *24 Канал – українське мультиформатне медіа.* 2024. URL: https://24tv.ua/economy/valyutniy-rinok-2024-rotsi-yak-vin-zminitsya-ekonomika_n2597259?utm_source=chatgpt.com.
7. Українські та зарубіжні цифрові валюти. *Інформаційне агентство Волинські Новини.* 2023. URL: https://www.volynnews.com/news/all/ukrayinski-ta-zarubizhni-tsyfrovi-valiuty/.
8. Каращук О. О. Як оподатковувати криптовалюту в Україні. *LIGA ZAKON – українська продуктова IT-компанія.* 2024. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analitycs/227749_yak-opodatkovuvati-kriptovalyutu-v-ukran.
9. Бабенко-Левада В. Г., Чикалюк М. М., Ковернінська Ю. В. Вплив штучного інтелекту на інновації у фінансовому секторі України. *Актуальні питання економічних наук.* 2024. №3-4. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.13992645.
10. Ганусич В.О., Ганусич К. Бухгалтерський облік криптоактивів: міжнародний досвід та вітчизняні перспективи. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics.* 2024. №6. С. 235-248. DOI: https://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-6-235-248.

11. Коваль Н. О., Пілявоз Т. М. Управління фінансовими ризиками в умовах інтеграції України у світовий фінансовий простір. *Modern Economics.* 2023. №41. С. 54-58. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V41(2023)-08.
12. Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : тези доповідей X Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 23-25 жовтня 2024 р.) / за ред. Г.В. Табацкової. Миколаїв : МНАУ, 2024. 397 с. URL: https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18985.
13. Сторожук Т. М., Моргуненко А. С. Інтеграція блокчейн-технології в систему обліку та аналізу контрольованих операцій. *Проблеми сучасних трансформацій.* Серія: економіка та управління. 2024. №12. DOI: https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-12-09-03.
14. Фісуненко П. А. Аналіз основних тенденцій забезпечення сталого розвитку зеленої економіки України: європейська інтеграція *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління.* 2024. №12. DOI: https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-12-03-03.
15. Швидка В. А. Управління валютними ризиками комерційних банків під час воєнного стану в Україні. *Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях :* матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. молод. учен. (м. Київ, 29 берез. 2024 р.) / за ред. О. В. Ольшанська та ін. Київ : КНУТД, 2024. С. 387-389. URL: https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/15005/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7.pdf.
16. Шишкіна О. В. Вплив фінтех інновацій на глобальні валютні ринки. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics.* 2023. №4. С. 307-320. DOI: https://doi.org/10.58423/2786-6742/2023-4-307-320.
17. Fintech and the Digital Transformation of Financial Services : Implications for Market Structure and Public Policy / E. Feyen et al. Basel : The Bank for International Settlements, 2021. №117. 64 p. URL: https://www.bis.org/publl/bppdf/bispap117.pdf.

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine. (2024). *About currency and currency transactions.* №2473-VIII. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text.
2. National Bank of Ukraine. (2024). *Indicators of the Currency Market of Ukraine.* https://bank.gov.ua/files/rates_final.xlsx.
3. Petrov, P. (2024, November 21). SWAP – A Modern Tool or How Businesses Can Reduce Currency Risks. *Economic truth.* https://epravda.com.ua/columns/2024/11/21/722052/.
4. Official website of Oschadbank (2024, February 1). *Large Business Lending in 2024: Almost a SWOT Analysis.* https://www.oschadbank.ua/news/kredituvanna-velikogo-biznesu-u-2024-roci-majze-swot-analiz-dzerelo-httpsbizcensornetm3470675?utm_source=chatgpt.com.
5. Nikolayenko, A. V. (2023, September 26). Trends of 2024: Adaptability and Change Management in Simple Examples. *WoMo.* https://womo.ua/trendi-2024-roku-adaptivnist-ta-upravlinnya-zminami-na-prostih-prikladah/.
6. Zoryk, A. M. (2024, July 16). Worries are useless: how the currency market will change in 2024. *24 Channel – Ukrainian multi-format media.* https://24tv.ua/economy/valyutniy-rinok-2024-rotsi-yak-vin-zminitsya-ekonomika_n2597259?utm_source=chatgpt.com.
7. Volyn News Agency (2023, April 27). *Ukrainian and foreign digital currencies.* https://www.volynnews.com/news/all/ukrayinski-ta-zarubizhni-tsyfrovi-valiuty/.
8. Karashchuk, O. O. (2024, May 16). How to tax cryptocurrency in Ukraine. *LIGA ZAKON is a Ukrainian IT product company.* https://jurliga.ligazakon.net/analitycs/227749_yak-opodatkovuvati-kriptovalyutu-v-ukran.
9. Babenko-Levada, V. H., Chykalyuk, M. M., & Koverninska, Yu. V. (2024). The Impact of Artificial Intelligence on Innovations in Ukraine's Financial Sector. *Actual Questions of Economic Sciences,* 3-4. https://doi.org/10.5281/zenodo.13992645.
10. Hanusych, V., & Hanusych, K. (2024). Accounting for Crypto Assets: International Experience and Domestic Perspectives. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics,* 6, 235-248. DOI: https://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-6-235-248.
11. Koval, N. O., & Pilyavoz, T. M. (2023). Financial Risk Management in the Context of Ukraine's Integration into the Global Financial Space. *Modern Economics,* 41, 54-58. https://doi.org/10.31521/modecon.V41(2023)-08.
12. Tabatskova, G.V. (Eds.). (2024, October 23-25). Environmental and social aspects of economic development in the context of European integration, MNAU, Mykolaiv, Ukraine. https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18985.
13. Storozhuk, T. M., & Morhunenko, A. S. (2024). Integration of Blockchain Technology into the System of Accounting and Analysis of Controlled Transactions. *Problems of modern transformations. Series: economics and management,* 12. https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-12-09-03.
14. Fisunenko, P. A. (2024). Analysis of Key Trends in Ensuring the Sustainable Development of the Green Economy in Ukraine: European Integration. *Problems of modern transformations. Series: economics and management,* 12. https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-12-03-03.
15. Shvydka, V. A. (2024, March 29). *Currency risk management of commercial banks during martial law in Ukraine.* [Conference presentation abstract]. II All-Ukrainian Scientific-Practical Conference of Young Scientists and Students Dominants of Socio-Economic Development of Ukraine in New Realities KNUTD, Kyiv, Ukraine, 387-389. https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/27471.
16. Shyshkina, O. (2023). The Impact of Fintech Innovations on Global Currency Markets. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics,* 4, 307-320. https://doi.org/10.58423/2786-6742/2023-4-307-320.
17. Feyen, E., Frost, J., Gambacorta, L., Natarajan, H., & Saal, M. (2021). *Fintech and the Digital Transformation of Financial Services : Implications for Market Structure and Public Policy.* The Bank for International Settlements. https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap117.pdf.

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License